

БАТЕРИЯ ЗА ОЦЕНКА НА РАННО ДЕТСКО РАЗВИТИЕ. ПРОЦЕДУРА ПО ВАЛИДИЗАЦИЯ

Надя Колчева

The paper presents a test battery for assessment – (Developmental Assessment of Young Children – Judith Voress and Taddy Maddox). The DAYC consists of five subtests that measure different but interrelated developmental abilities. The battery, which is designed for use with children from birth through age 6 years, was built to measure the five areas of assessment mandated by IDEA: cognition, communication, social-emotional development, physical development, and adaptive behavior.

This instrument is a new one for Bulgaria. It is based on recent scientific formulations in the field of child development and deficits in mental development. A standardization procedure is in process. The paper discusses one of validation studies conducted and its results.

Developmental Assessment of Young Children (DAYC) с автори Judith Voress и Taddy Maddox е тестова батерия за оценка на ранно детско развитие. Предназначена е за деца от 0 до 6 години. Батерията е съобразена с последните изисквания и тенденции. Източниците на информация не са един, както при повечето подобни инструменти, а се разчита на три източника — специалиста, родителя и учителя. Включени са скали от пет области на развитие: когниция, комуникация, социално-емоционално развитие, физическо развитие/моторика, адаптивно поведение.

Освен общия коефициент на развитие се получава информация за развитието на детето по всяка една от скалите, което дава възможност на психолога да прави по-прецизна оценка и да има поглед върху силните и слабите страни от развитието на детето за отделните области на развитие.

Друга важна особеност на DAYC е, че е сензитивен към дефицитите и изоставането в развитието и може да се използва и при деца със специални образователни потребности.

След съответните процедури по превод и експертни оценки бе планирана валидизационна процедура. Целта бе да се провери доколко отделните умения заложи за различните възрастови групи и развитийни области са релевантни на нивото на развитие на българските деца. След прецизен анализ на събраните данни и след процедура, при която по определен критерий бяха отделени т.нар. „проблемни айтеми“ се стигна до необходимостта от планиране на втора валидизационна процедура.

Цел на изследването

Установяване на принадлежността на „проблемните айтеми“ от отделните субтестове на тестовата батерия в скалите 3—4, 4—5 и 5—6-годишни.

Изследвани лица

В проучването участват 39 детски учителки, взели участие в първото валидизационно изследване. Те са от 62 ОДЗ, 29 ОДЗ, 70 ЦДГ, 165 ЦДГ, 168 ЦДГ и 99 ЦДГ, град София.

Процедура на изследването

Изследването е проведено през периода февруари — март 2005 г. Тестирането е индивидуално. На изследваното лице се предоставя набор от предварително изготвени картончета, на които са написани отделните умения. Картончета с категории 3, 4 и 5 се нареждат отпред. Дава се инструкцията и при необходимост се правят допълнителни разяснения за процедурата на класифициране. Провеждащият изследването записва в бланка отговорите на изследваното лице.

Инструкция

Това е набор от умения, които децата усвояват на 3, 4 и 5-годишна възраст. На всяко картонче е написано по едно такова умение. Моля подредете картончетата в тези три групи за три, за четири и за пет годишни. Ако има умения, които според Вас са по-лесни или по-трудни от определените възрастови групи или такива, които не знаете къде да ги поставите, ги слагайте отстрани в отделни групи.

Първоначалният замисъл на настоящото изследване бе отделените в набора айтеми да се класифицират в първоначално определените групи по възрасти — 3—4, 4—5 и 5—6 години. След провеждането на процедурата с 1—2 изследваните лица (ИЛ) се установи необходимостта от провеждането на още 3 допълнителни категории — „За по-малки“, „За по-големи“ и „Не мога да преценя“. В хода на изследването не всички ИЛ се възползваха от допълнително предоставените им категории.

Изследването се проведе с детски учителки, преподаващи в първа, втора и трета група на детската градина. Това отговаря на възрастови-